

Rudolph Agricola

Op dinsdag 25 maart 2014 vond een lezing plaats in het Dorpshuis Agricola te Baflo. Deze lezing was georganiseerd door de Stichting Historische Kring Baflo en werd door ± 45 personen bezocht.

De voordracht werd gegeven door dhr. Fokke Akkerman en...hoewel dhr. Akkerman inmiddels op gevorderde leeftijd is gekomen, (*geb. 27 april 1930*) was dat aan zijn verteltrant en enthousiasme niet te merken.

Wie is Fokke Akkerman?

Deze man heeft Grieks en Latijn gestudeerd en gedichteerd. Hij gaf college aan de Universiteit van Groningen. In die periode nam het aantal studenten explosief toe en dat resulteerde in colleges van soms meer dan 20 uren per week. Dit werk deed hij een 10 tal jaren. Bij de komst van de Mammoetwet werd het allemaal anders. Akkerman nam de studie weer ter hand o.a. bij professor Hubbeling en zijn interesse in de geschriften van SPINOZA kwamen toen sterk naar voren. Hij heeft hier 10 jaar aan gewerkt en de resultaten in een aantal boeken verwerkt. Jammer genoeg (voor ons) zijn deze boeken in het Engels geschreven.

Vervolgens vond 'men' dat hij ook iets anders moest gaan doen en werd zijn interesse in professor Edzo WATERBOLK gewekt.

Diverse geschriften moesten worden vertaald en zo werd de belangstelling in Rudolf AGRICOLA gewekt. Dit kostte 20 jaar arbeid, namelijk vanaf begin 1982 tot het jaar 2002, waarin het werk werd voltooid ! In die periode werd veel hulp verleend door één van zijn leerlingen, Adrie van der Laan, thans werkzaam in Rotterdam. Veel steun, vooral financieel, werd ontvangen van de provincie Groningen.

Woonhuis (Rudolf Agricolastraat) en achtergevel Laurentius kerk in Baflo.

In de omgeving van de Laurentiuskerk en het bovenstaande woonhuis moet Rudolf Agricola zijn geboren en zijn eerste levensdagen hebben doorgebracht.

Van Rudolf Agricola zijn in totaal 6 levens (Vitae) beschreven. Wat valt er dan allemaal van deze man te beschrijven en *wie was hij, wat deed hij dan allemaal?*

Roelof Huesman –Huusman – Huysman werd in Baflo geboren, vermoedelijk op 17 februari **1444**.

Zijn vader was He(i)nrík Vries. Deze was aanvankelijk persona (belast met de jurisdictie) in Baflo, nadien werd hij abt van het Benedictijnenklooster (gebouwd tegen de stadsmuur van Groningen) in Selwerd. Zijn vader, deze abt, wilde zijn zoon Roelof mee hebben naar het klooster toen Roelof enkele maanden oud was. De geboortedatum moet dus vóór 17 februari liggen. Aangenomen kan worden dat dit rond 28 augustus 1443 moet zijn geweest.

In 1451

wordt de dan ± 7 jaar oude Roelof toegelaten als leerling van de St. Maartenschool in Groningen.

In 1454

Schenkt de bisschop van Munster de dan 10 jarige Roelof een prebende, (= het jaarlijks inkomen van een geestelijke). Roelof kreeg de helft van de opbrengsten van een Hofstede in Baflo. Van deze opbrengst kon de verdere studie noorden betaald. De hofstede waar het hier over gaat is 't **OL HOF** in Rasquert. De studie ging voortreffelijk.

Opname van de boerderij 't Olhof in Rasquert. (voorgond)

1456

In het zomer semester wordt de dan 12 jarige Rudolf ingeschreven als “RODOLPHUS HUSMAN” aan de universiteit van Erfurt. Daar studeert hij de vakken Dialectica en Rhetorica. Waarschijnlijk komt hij hier voor het eerst in aanraking met het Humanisme.

In 1462.

wordt een zekere Rodolphus de Groningen als student ingeschreven aan de faculteit van de Universiteit te Keulen.

1465.

Promotie volgt tot magister artium te LEUVEN met de hoogste onderscheiding – Primus van de Universiteit.

1468.

Rudolf gaat een Rechtenstudie volgen aan de universiteit van PAVIA (Ital.) spoedig volgt een voortzetting van de klassieke teksten, vooral literatuur van Cicero en Quintilianus. In deze periode begint zijn Humanisten –correspondentie en houdt hij zijn eerste lofredes.

1471.

Lofrede op de nieuwe rector Mathias Richilus in Pavia op 1 juli 1471.

1473.

Rede voor de huldiging van rector Paulus de Baenst.

1474.

Lofrede op 1 juli ter ere van Johann Kämmerer von Dalberg, een vriend van Rudolf.
De latere bisschop van Worms.

Rudolph Agricola

1475.

Rudolf vertrekt van Pavia naar Ferrara. Hier worden brieven geschreven naar zijn vriend Ditrich van Plieningen en anderen. Studeert Grieks o.a. bij Battista Guarino. Is tevens werkzaam als organist bij de hertog van Ferrara, Ercole I. Het hof van Ercole is een centrum voor het beoefenen van de humanistische vakken.

1476.

Openingsrede bij de aanvang van het academiejaar 1476 – 1477. Vermoedelijk toen privaattoecent aan de hogeschool. **Ernstige ziekte.** Lofdicht Carmen heroicum de vita Divi Judoci, de heilige Jodocus, aan wie hij zijn herstel mede toeschrijft. In november van dat jaar komen zijn vrienden Dietrich en Johann von Plieningen naar Ferrera.

1479.

Vertalingen van de Axiochus en Isocrates Paraenesis ad Demonicum uit het Grieks in het Latijn. Vertaalt vermoedelijk eveneens Isocrates' De Regno. Werkt aan vertalingen van Aphthonius' Progymnasmata en Priscanus' Prae-exercitamenta als vooroefeningen voor DE inventione dialectica. Schrijft ook een aantal gedichten. Ontstaan van de Vita Petrarcae, misschien tijdens een kort studie verblijf in Pavia.

1479.

Is op de terugreis naar Groningen in Dillingen te gast bij de bisschop van Augsburg, Johann von Werdenberg. Voltooid daar zijn De inventione dialectica. Vertaalt voor zijn gastheer Lucianus geschrift – Over het niet lichtvaardig geloven van kwaadsprekerij. – Logeert vervolgens enige tijd bij graaf Maurits van Spiegelberg te 's – Heerenberg, van waaruit hij Alexander Hegius uit Emmerik bezoekt, die hij tevens Grieks leert. Komt in december 1479 of iets later in Groningen aan.

1480 – 1484.

Wordt in Groningen als secretaris aangesteld en treedt als woordvoerder van de stad op o.a. in het proces tegen Dirk van Heukelom. Maakt ambtsreizen naar het hof van aartshertog Maximiliaan te Brussel, naar Roermond, Keulen, Nijmegen en Kampen en Aken.

Zijn vriendschap met **Wessel Gansfort en Hegius** hernieuwd.

Zijn gezamenlijk lid van de Aduarder Kring.

Krijgt het aanbod om opvoeder te worden van de kinderen van Maximiliaan en secretaris voor de Latijnse correspondentie.

1482.

Reis naar Heidelberg waar hij in oktober aankomt. Weerzien met de vrienden von Plieningen en von Dalberg. Aanbod rectoraat Latijnse school Antwerpen. December terug in Groningen.

1483.

Schrijft een gedicht ter ere van Moeder Anna (Anna Mater) en een lofdicht op zijn vriend Maurits van Spiegelberg. Vertaalt werk van Lucianus.

1484.

Verlaat in april Groningen voorgoed. Gaat via Deventer op reis naar Heidelberg waar hij ontvangen wordt door de keurvorst Philips en bisschop Johann von Dalberg. Redevoering over de Waardigheid van het Priesterschap (Oratio ad Clerum Wormatiensem.)

Vertaalt ander werk van Lucianus. Studeert Hebreeuws aan de Hogeschool van Heidelberg over de brieven van Plinius. Neemt deel aan academische disputen.

Kerstmisrede 1484 over de geboorte van Christus.

1485.

Briefwisseling met uitgever Adolf Rusch, relaties met de humanisten Thomas Wolf en Petrus Schott. Briefwisseling met Reuchlin en Hegius. Schrijft een verloren gegane wereldkroniek.

Vertrekt in mei naar Rome en verblijft aan het hof van paus Innocentius VIII. Schrijft huldigingrede voor de paus, uitgesproken door Von Dalberg.

Rudolph Agricola

Op de terugreis ziek in Trente. Na terugkomst in Heidelberg opnieuw ziek.
Hij overlijdt op 27 oktober 1485

Over hem werd in het Latijn geschreven en in het Nederlands vertaald+

“ ’t Afgunstig wrede lot sloot Rudolf in dit marmer

Agricola, de held, der Friezen hoop en faam.

Door hem werd Latium (Italië) , werd Griekenland niet armer,
maar Duitsland werd in roem zo rijk als bei te saam.”

Wie beschreven het leven (6x) van Rudolf Agricola?

Johannes Trithemius in 1494 -1495,

Johann von Plieningen 1495 – 1499

Goswinus van Halen omstreeks 1527,

Gerard Geldenhouwer omstreeks 1536

Philippus Melanctonin 1539

Philippus Melancton in n1539

Verder zijn er nog 55 brieven van en aan Agricola geschreven bewaard gebleven en zijn er 8 oraties, 7 vertalingen in het Latijn en 28 Latijnse gedichten van zijn hand. Als zijn belangrijkste werk moeten zeker “*De inventione dialectica libri tres*” worden genoemd.

In die tijd speelde het klooster te **Aduard** een zeer belangrijke rol in het Noorden. Het was verreweg het belangrijkste klooster met abt Hendrik van Rees.

De Aduarder Kring

was qua kennis onovertroffen met als leden Wessel Gansfort en Rudolf Agricola. Rudolf had ook veel contacten met **Maarten Luther**. Hij beschouwde Luther als zijn voorganger.

Wessel Gansfort is vermoedelijk in Groningen begraven en zijn resten zijn gevonden. Men wilde deze resten bewaren, maar door een interne schoonmaak zijn ze verdwenen.

Rudolf Agricola was ook een zeer goede organist en orgeldeskundige. Het orgel in de Martinikerk is daar nog steeds getuige van.

Regnerus Preadinius (Reinder Veldman) studeerde in Leuven en Bazel en was een tijdgenoot van Johannes Calvijn. Deze Calvijn brak met de Katholieke kerk en was de voorvader van de Calvinisten. Anders denkenden werden destijds door de Inquisitie gedood.

Deze mensen zijn beslist bepalend geweest voor de huidige samenleving.

Van Rudolf Huisman was aanvankelijk weinig bekend. Om meer bekendheid te geven werd in 1985 in Groningen een congres georganiseerd, 500jr.na de geboorte van Rudolf Agricola.

Voor dit congres was heel veel belangstelling, 177 personen. Men heeft toen door enkele slimme zetten de datum verschoven naar de sterfdag van Agricola, zodat veel mensen weer college moesten geven. Hierdoor daalde het aantal deelnemers naar 85 personen.

Had Rudolf ook een liefdesleven?

Vast staat dat hij hield van een leven in afzondering. Hij hield van dames die konden schrijven. Als zij hem brieven schreven, schreef hij terug. Dat werd beoordeeld als een deugdelijk leven. Hij schreef ooit; “Als ik gedenk.....” de rest is verloren gegaan.

Hij hield zich ver van ieder drinkgelag en dergelijke gebeurtenissen.

Hij was van nature wel wat slordig. Hij beet tijdens de maaltijd zijn nagels af.....

Verder is een uitspraak bekend toen hij terugkeerde van een lange reis: “Deze reis kwam me duur te staan. Na een reis van 4 maanden is een ander met mijn lief getrouwd.”

Rudolph Agricola

Dit monument is geplaatst aan de Rudolf Agricolastraat in Baflo, tegenover het woonhuis dat is afgebeeld op pagina 1.